

EL LLENGUATGE

L'orella

És curiós que, tot i que en el llenguatge col·loquial el castellanisme «oïdo» ha eliminat gairebé completament el terme correcte *oïda*, hi hagi qui en la llengua culta recorri a aquest darrer mot no únicament en casos en què és innecessari sinó fins i tot en aquells en què és del tot inadequat, éa a dir, en què caldria dir *orella*. Qui hi recorre però, no fa altra cosa que supeditar-se a l'ús del castellà: diu *oïda* en tots els casos en què en castellà es diu «oïdo». Però això és precisament el que cal tenir bon compte d'evitar, car el mot català *oïda* té una extensió menor que el del corresponent del castellà.

Es ben sabut que una cosa són els sentits corporals —la vista, l'oïda, el gust, l'olfacte i el tacte—, i una altra els òrgans d'aquests sentits.

Així, l'òrgan del sentit de l'oïda és l'orella, però el mot *orella*, en el llenguatge popular, s'usa també habitualment per a designar el sentit de l'oïda, ben diferentment del castellà que usa la denominació del sentit, «oïdo», per a designar l'òrgan corresponent. El Diccionari Fabra indica els exemples següents de l'ús del mot *orella* com a designació del sentit de l'oïda: *Tenir l'o-*

rella dura, fina. Ésser dur d'orella, fi d'orella. Arribar, venir alguna cosa a orelles d'algú. Un soroll que molesta l'orella. Tenir bona orel·la per a la música. Tenir orel·la. Deixant, doncs, de banda el llenguatge científic, en què és adequat que cada cosa sigui designada amb tota exactitud i precisió, es pot dir que *oïda* és un mot innecessari del qual podríem perfectament prescindir. Això, naturalment, no vol pas dir que ho hàgim de fer: qui vulgui reservar el mot *orella* per a la designació de l'òrgan de l'oïda és lliure de fer-ho. Però el que sí que caldria fer és evitar rigorosament la designació d'aquest òrgan per mitjà del terme *oïda*. Hem llegit no fa gaire que un determinat personatge era sord de l'oïda dreta. És com si diguéssim que no hi veia de la vista dreta. Només en tenim una, d'oïda: és d'orelles que en tenim dues, la dreta i l'esquerra.

L'orella consta de tres parts, la interna, la mitjana i l'externa. Molt sovint, quan diem *l'orella* ens referim a la part externa, és a dir, al pavelló. Però això no ha de fer creure que aquest valor especial sigui l'únic del mot i que, per tant, contra el que acabem d'exposar, calgui designar amb el terme *oïda* les parts internes de l'òrgan.

Albert Jané